

AMICS DE LA SARDANA

DE L'AGRUPACIO EXCURSIONISTA ATALAIA

Vilanova i la Geltrú

Octubre del 1.969

CARACTER DE LA SARDANA

Potser no serà endebades, volguts sardanistes, que expliqui el motiu pel qual m'he decidit a col·laborar en aquesta circular que editen els bons amics de la sardana.

L'única finalitat d'aquesta col·laboració és contribuir a l'expansió dels nostres costums populars. Aquest fet té per a mi una certa importància, perquè, a més de la ràdio, on em moc, des de les antenes de Ràdio Penedès, puc arribar als sardanistes vilanovins, deixant de banda filosofies que no són al meu abast o no són necessàries entre amics, impulsat per una forta vocació a la nostra dansa, puix que una forta inclinació també ens mou a l'estudi de la sardana. Per això, és el meu propòsit contribuir en aquesta edició i en quantes pugui.

Del caràcter de la sardana ens fixarem tan sols des del dia que foren constituïdes les primeres tenores i que amb una d'elles feu entendre Pep Ventura tota una generació, veureu com començaren a eixir de l'Empordà i comarques veïnes, on era conreada, i s'inicià la seva victoriosa expansió, fent que adquirís un caràcter simbòlic.

Si ens ho mirem des del terreny de la composició, constatarem l'enorme diferència que hi ha entre les composicions de l'avi Pep i les dels mestres d'avui dia. Dels més simples procediments inicials s'ha passat a les més exigents aportacions de tècnica moderna que han recollit els actuals compositors. La sardana ha saltat del seu bressol. De petita filla bellugadissa i enjogassada, ha esdevingut fadrina, esbelta i formosa, que corre cada dia més, fins a traspasar la serrallada per fer-nos entrar en aquesta gran rodona. Es la sardana gloriosa que, agafats de mans, hem de dansar tots seguint el ritme del bategar del cor.

La sardana ha triomfat precisament pel seu caràcter. Si l'hagués de descriure bé, no sabria com fer-ho, perquè, com tots els caràcters, no té forma, ni color, ni amplària. Sols sé que el so de la tenora i els refilets del flaviol fa, en definitiva, un saborós pessigolleig.

El qui no en tingui prou amb això, que llegeixi l'Oda, de Maragall. Allí trobarà tota la bellesa, tot el caràcter, tot l'encís, tot el sentiment de la bella dansa nostra.

Lluís VAZQUEZ I ARTIGUES

A VEGADES HOM TROBA JOVES I NOIES QUE DIUEN QUE
TENEN GANES DE FER UNA FEINA EFECTIVA EN BE DELS
ALTRES, EN BE DEL PAIS. Per qué no venen?

ALEGRIA I SERIOSITAT

La sardana és enemiga de la cara ferença. Exigeix la joia de l'esperit, la comunicació amb els altres. Podeu demostrar les vostres aptituds ballant-la, però sense fer espectacles ni exhibicionismes. Cal que sapigueu conjuminar la vostra alegria interior i el goig de trobar-vos entre amics, amb una seriositat digna, no encarcarada. Per això, la sardana serà per a vosaltres un aprenentatge de la manera noble de tractar col·lectivament les nostres coses i les relacions socials.

No ens vingués mai l'acudit de barrejar-hi ni la pallassada ni la grolleria. Normalment no hem patit d'aquests mals. No s'escau amb el nostre caràcter. Però cal que els joves hi parlin esment i hi reflexionin.

La sardana és, des de sempre, però principalment des de fa un segle, i més

ara que ens contempla tanta gent (dels altres pobles de la península i de l'estranger) que la desconeix, un fet ciutadà, cívic. Tenim una responsabilitat. Del nostre comportament a la plaça pública, plens d'alegria i de seriositat, en depèn un concepte que molta gent es faran del nostre poble.

En la sardana hi ha un estil, una manera, un ambient, però, per damunt de tot, hi ha un fons, un desig d'ésser el que som, de mostrar-nos tal com som, que és com fem la nostra millor contribució a la civilització dels altres.

Pensem-hi bé; la seriositat no és aburriment, com l'alegria no és fer l'enze i el carrincló. Nosaltres, sardanistes, hem de prestigiar la nostra dansa amb un comportament públic plé de dignitat festiva.

Coneguem-nos

JULI GARRETA

Aquest gran compositor nasqué a Sant Feliu de Guíxols, el 1875, el mateix any en que moria en Pep Ventura. Hi morí el 1925. Durant uns curts anys d'adolescència visqué a la nostra ciutat on feu d'aprenent de la Rellotjeria Janini que havia al carrer del Comerç. Exercí l'ofici a Sant Feliu, on es desrotllà sempre la seva existència, a excepció de dues sortides a l'estranger.

Tingué una cultura musical molt escassa per la qual cosa és considerat un artista autòcton i autodidacte, amb un gran poder d'assimilació. Stravinsky, el 1924, escoltà a Barcelona la seva sardana "Juny" i en quedà admirat en veure una obra tan viva, tan plena d'idees, de color, de contingut, tan rítmica. El mestre Pau Casals opinà que si l'haguessin acompanyat circumstàncies més favorables, hauria pogut convertir-se en un Beethoven o un Brahms. Els mestres Millet, Pujol i Toldrà sentiren vers ell una il·limitada admiració. El fundador de l'Orfeó Català deia que l'art d'en Garreta era salvatge, volent ex-

pressar la impetuositat que tenia.

L'escriptor Josep Pla, lamentant-se de la seva mort prematura (cinquanta anys), diu: "Aquest és el fet impressionant, terrible, melancòlic, del seu pas per la terra. Musicalment parlant, en el moment de la seva mort, era un adolescent. Aquest és el "cas" Garreta".

Escriví unes 75 sardanes, 30 cançons, 12 obres simfòniques. Recordem, entre les sardanes, "Pastoral", "Llicorella", "Dalt de les gabarres". Sardanísticament parlant, podem dir que ell divideix dues èpoques: abans i després de Garreta. Ell fa una nova creació. Per a Garreta, la sardana no sols fou una dansa rítmica; fou com una mena de plasmació del nostre esperit en petites cristallitzacions dels nostres sentiments.

Ell mateix digué: "Les meves sardanes es poden ballar. Es la qualitat més bona que tenen. Ara que, com he dit, s'han de ballar. No permeten jeroglífics de peus ni disbauxes. Ballar quietament, tal com ha de ballar-se la sardana".

CIURANA

Al cim de la muntanya de Ciurana, altiva, aïllada, escarpada, impugnable, es troba el poblet que porta el mateix nom, situat damunt un gran navili de roca, guaitant com l'abisme el circumda. La serra de la Gritella desprèn una branca que, en alta cinglera, s'eleva entre el riu Ciurana i el riu Estopinyà. Arribà a ésser, a l'Edat Mitjana, important capital d'un emirat. En l'indret més estret d'aquesta branca fou emplaçat un castell, que obstruïa el pas cap a la continuació del poble, inexpugnable. Ciurana fou un dels darrers baluards, a la nostra terra, dels sarraïns, quan ja tota Catalunya podia ésser considerada reconquistada. Per foragitar-los calgué que els cristians envaïssin les muntanyes de Prades per totes bandes i conflússin a Ciurana per assetjar-ne la fortalesa. La llegenda diu que la rendició no s'aconseguí fins que fou consumat el sacrifici de la Reina mora, la qual, en la seva desesperació, es va llençar d'una alçària de 300 metres a les profunditats d'un abisme. En uns senyals de la roca, la ingenuïtat del poble descobreix les petjades del corcer que cavalcava la dissortada reina en estimbar-se.

Vora les cases, però un xic separada i guaitant el riu Ciurana, s'aixeca la seva església, joïell de l'art romànic, dedicada a l'Assumpció de la Verge. Data dels segles XI i XII. Té un bell portal format per tres arcades que descansen sobre un fris, aguantades per tres parells de columnes amb històrics capitells. L'absis és arrodonit i llis, només amb una finestra romànica al mig. El campanar és robust, de dos quadrats, amb una finestra a cada cara i coberta piramidal. L'interior del temple és d'una sola nau, amb volta lleugerament apuntada, seguida d'una imposta. A l'altar major hi ha una imatge de la Mare de Déu, ofrena de Ramón Beren-

guer IV. La imatge pesava molt i a fi que pogués anar a les processons li fou serrada la part posterior. Per dissimular-ho, sempre porta mantell. Redossat a la paret, al costat del portal, hi ha un sarcòfag de pedra. La tradició el senyala com a sepulcre de la reina mora, la que preferí estimbar-se abans que caure en poder dels cristians.

A Ciurana hi ha el Refugi "Ciriac Bonet", del Centre Excursionista de Catalunya, vora les cases i tocant el balç que mira el clot de Fontscalda, conservat i arreglat.

En baixar cap a Cornudella es travessa un dels indrets més característics del Priorat. Els contraforts de la serra del Montsant, accidentats per alteroses cingleres i pintorescos conjunts de roques de capricioses formes que s'animen amb mostres de vegetació que atenua l'aspridesa del paisatge muntanyenc.

Mirem com descriu el poble, Josep Carner, el nostre gran poeta:

Allà dalt és Ciurana, aspra i ardidada
ben arrapada a la salvatge altura,
coronada d'espais, d'abims cenyida,
tota daurada i negra de vellura.

Dels carrerons sota la volta dura,
l'aire té una quietud esfereïda;
sols enllà, vora el cingle, una exquisida
prada es va alçant vers l'esglesieteta obscura

Des de Ciurana es veuen soledats;
ella és una impassible sobirana
dominant els voltors i els espadats.

I prega i jura i amenaça a estones
i només pot finir l'aspra Ciurana
desfeta en rocs, per carregar les fones.

Joieria - Relotgeria

SUIZA

Plaça del 18 de Juliol, 1

Telèfon 293 00 89

VILANOVA I LA GELTRU

Tintoreria Albá

prendes urgents
netajades en 6 hores

M. Tomás, 14-16 - Tel. 2930676

ELECTRODOMESTICOS

Carretera Igualada, n.º 38
VILLANUEVA Y GELTRU

Rbla Caudillo, 75 - Tel. 293 05 96
VILAFRANCA DEL PENEDÉS